

Η παγίδα του Brexit/Bremain ενισχύει τη δεξιά σε όλες της τις εκδοχές

Μπροστά στις βρετανικές εκλογές της 12ης Δεκεμβρίου

Του Αλέξη Λιοσάτου

Σε κείμενό μας πριν 2 περίπου μήνες¹ περιγράψαμε την κρίση που διέρχονται οι Τόρις (το βρετανικό κόμμα της Δεξιάς) την τελευταία τριετία, με την όλο και μεγαλύτερη ενίσχυση της Ακροδεξιάς εντός (από τον Κάμερον στη Μέι και από εκεί στον Τζόνσον) κι εκτός κόμματος και την υιοθέτηση απόψεων που τάσσονται συνεχώς όλο και περισσότερο υπέρ ενός «σκληρού», ακόμα και μη συμφωνημένου Brexit. Η δεξιά μετατόπιση των Τόρις είχε να κάνει με την προσπάθεια αφενός ανεύρεσης λύσεων μπροστά στην απώλεια εδάφους του βρετανικού καπιταλισμού στον διεθνή ανταγωνισμό και αφετέρου εξουδετέρωσης των εκλογικών πιέσεων του ακροδεξιού UKIP. (Ως προς το δεύτερο σκέλος κατάφερε το αντίθετο, καθώς το «Κόμμα του Brexit», ουσιαστικά η μετεξέλιξη του UKIP με τον ίδιο επικεφαλής, τον Νάιτζελ Φάρατζ, βγήκε πρώτο με 30,5% στις τελευταίες Ευρωεκλογές.)

Η ΕΕ είχε δώσει (νέα) διορία μέχρι τις 31 Οκτωβρίου 2019 ώστε να υπάρξει το συμφωνημένο Brexit που είχαν συμφωνήσει με την Τερέζα Μέι, διαφορετικά η Βρετανία βρισκόταν μπροστά στο σοβαρό ενδεχόμενο να βγει από την ΕΕ χωρίς συμφωνία (no deal Brexit). Στα τέλη Ιουλίου αρχηγός των Τόρις και πρωθυπουργός ανέλαβε ο ακροδεξιός Μπόρις Τζόνσον, οπαδός ενός ακόμα πιο σκληρού Brexit, ο οποίος απειλούσε με «no deal Brexit» στις 31/10, αν μέχρι τότε δεν πετύχαινε μια καλύτερη συμφωνία με την ΕΕ από αυτή που είχε πετύχει η προκάτοχός του Τερέζα Μέι,

μια συμφωνία που απορρίφθηκε από την ακροδεξιά πτέρυγα των Τόρις και καταψηφίστηκε 4 φορές από τη βρετανική Βουλή. Μετά από ένα θεσμικό μπρα ντε φερ (όπου ο Τζόνσον ανακοίνωσε κλείσιμο της Βουλής, το ανώτατο δικαστήριο κήρυξε παράνομο το κλείσιμο της Βουλής, η Αντιπολίτευση με μπροστάρη τους Εργατικούς του Κόρμπιν πέτυχε την ψήφιση νόμου για την απαγόρευση του No deal Brexit και η ΕΕ χορήγησε και νέα παράταση στη Βρετανία μέχρι τις 31/1/2020), τελικά κυβέρνηση-αντιπολίτευση αποφάσισαν να λύσουν τις διαφορές τους με εκλογές στις 12 Δεκεμβρίου. Είναι η τρίτη φορά που γίνονται εκλογές στη Βρετανία μέσα σε 4 χρόνια και η πρώτη φορά που γίνονται εκλογές τον μήνα Δεκέμβριο στη χώρα μετά από 96 χρόνια.

Αυτό που δεν ισχύει από αυτά που γράφαμε, είναι ότι «Οι δημοσκοπικοί προβλέπουν στις επόμενες εκλογές τη χειρότερη επίδοσή τους από το 1838» για τους Τόρις. Οι δημοσκοπικοί προς το παρόν δείχνουν να πέφτουν έξω. Ο Τζόνσον φαίνεται ότι συσπείρωσε τόσο τους Τόρις όσο και τα ποσοστά τους, αφού τα γκάλοπ προς το παρόν του δίνουν μεγάλο προβάδισμα. Πέτυχε αυτή τη θεαματική επανασυσπείρωση ακριβώς σηκώνοντας τη σημαία του **Brexit** και της «υπεράσπισης της λαϊκής ετυμηγορίας» του «Όχι» στο δημοψήφισμα.

Στις 6 Νοεμβρίου δημοσκόπηση έδινε πρώτους τους Συντηρητικούς με 36%, δευτέρους τους Εργατικούς με 25%, τρίτους τους Φιλελεύθερους Δημοκράτες με 18% και τέταρτο το Κόμμα του Brexit του Νάιτζελ Φάρατζ στο 11%,² άλλη πρόσφατη δημοσκόπηση της εφημερίδας «Observer» έδινε προβάδισμα με 40% στους Τόρις έναντι 24% για τους Εργατικούς³ και συνολικά οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δίνουν κατά μέσο όρο διψήφιο προβάδισμα στον Τζόνσον.⁴

Ο Τζόνσον με τη στάση του βρήκε απέναντί του τμήματα του βρετανικού κεφαλαίου, του κρατικού μηχανισμού και της ΕΕ, πετυχαίνοντας να πλασαριστεί σαν «αντισυστημικός» και υπέρμαχος της λαϊκής ετυμηγορίας του δημοψηφίσματος του 2016

(υπέρ του Brexit), καταφέρνοντας να συσπειρώσει και να ενισχύσει την εκλογική του πελατεία.

(Αυτό δεν σημαίνει ότι θα κυβερνήσει κιόλας. Πολλά αναμένεται να κριθούν στις μετεκλογικές συμμαχίες. Προβλέπεται μάλιστα αύξηση-ρεκόρ των βουλευτών που δεν θα ανήκουν στα δυο παραδοσιακά κόμματα.⁵ Πάντως, ο Φάρατζ ήδη έχει πρόταση συνεργασίας στους Τόρις.)

Μπόρις Τζόνσον: «κωλοτούμπα»... αντεργατική

Είναι αξιοσημείωτο ότι ο ακροδεξιός παλιάτσος Μπόρις Τζόνσον έχει καταφέρει όλα αυτά παρόλο που αποδείχθηκε μετρ της κωλοτούμπας. Το καλοκαίρι διατυμπάνιζε ότι «προτιμά να βρεθεί νεκρός σε χαντάκι» παρά να ζητήσει προθεσμία από την ΕΕ για το Brexit μετά τις 31/10 αλλά τελικά ζήτησε, διατεινόταν ότι είναι υπέρ του No deal Brexit και τελικά σύρθηκε σε διαπραγμάτευση με τις Βρυξέλλες για να τα βρει μαζί τους.^{6,7} Από την άλλη μεριά, έχουμε πει ήδη ότι το Brexit εκπροσωπεί την πιο επιθετική διαχείριση του βρετανικού κεφαλαίου απέναντι στα λαϊκά στρώματα για να αντιμετωπίσει τον διεθνή ανταγωνισμό.

Στην πραγματικότητα η συμφωνία Τζόνσον-ΕΕ είναι παρόμοια με αυτήν που πέτυχε η Μέι και απέρριψε 4 φορές η βρετανική Βουλή, τροποποιημένη ωστόσο προς το αντεργατικότερο, αφού απουσιάζουν από αυτήν οι -υποτιθέμενες- ασφαλιστικές δικλίδες για τα εργατικά δικαιώματα και το περιβάλλον. Ίσως λοιπόν ο Τζόνσον - και το βρετανικό κεφάλαιο που βρίσκεται από πίσω του- να πήραν αυτό που ήθελαν: μεγαλύτερη ελευθερία να τσακίσουν τα κοινωνικά κι εργατικά δικαιώματα. Μπορεί ο Τζόνσον να δημαγωγεί σήμερα με υποτιθέμενη «παροχολογία» αλλά αυτή αποτελείται από ψέματα που αποδομούνται εύκολα, ενώ ο λόγος του κυριαρχείται από το μένος απέναντι στα συνδικάτα, την

Αριστερά, τους μετανάστες και τους LGBT.^{8,9} Δεν ξεχνάμε ότι οι πρώτες του κουβέντες όταν ανέλαβε την ηγεσία των Τόρις ήταν η υπόσχεση για μεγαλύτερες κατασταλτικές «ελευθερίες» της

αστυνομίας απέναντι στους «εγκληματίες» και αυστηροποίηση του Ποινικού Κώδικα. Όταν αφορά βέβαια το κεφάλαιο είναι πιο ξεκάθαρος, αφού υπόσχεται χαμηλή φορολογία.¹⁰ Κι όλα αυτά στη Βρετανία που ήδη στενάζει από την ανεργία, τη φτώχεια, τις περικοπές στις κοινωνικές δαπάνες, με τους άστεγους να πολλαπλασιάζονται και το 7% του πληθυσμού να ζει με εισόδημα μικρότερο του 50% του επίσημου ορίου της φτώχειας.¹¹

Πώς έγινε όμως εφικτό να παρουσιάζεται στα μάτια των λαϊκών μαζών ο Τζόνσον ως ελπιδοφόρος ηγέτης;

Ο Κόρμπιν, όμηρος της δεξιάς του πτέρυγας

Περιγράψαμε ήδη στο προηγούμενο κείμενο το πίσω-μπρος του Κόρμπιν, τους συμβιβασμούς με τη δεξιά πτέρυγα των Εργατικών και την υποταγή του στην ατζέντα που επέβαλε ο ταξικός αντίπαλος, δηλαδή στη συζήτηση περί Brexit-Bremain. Αντί να προτάξει ο Κόρμπιν μια ριζοσπαστική ταξική ατζέντα μπήκε στην «τεχνοκρατική» (και ξένη προς τον απλό κόσμο) συζήτηση για τους όρους του Brexit και διαπραγματεύτηκε με τη Μέι, λες και μπορούσε να υπάρξει «φιλολαϊκό Brexit» σε συμμαχία με τη Δεξιά και την ΕΕ. Αυτή η συζήτηση δυνάμωσε τόσο την ηγεμονία της δεξιάς πτέρυγας εντός των Εργατικών όσο και την ηγεμονία των ακροδεξιών ιδεών απέναντι στο μήνυμα του Κόρμπιν. Έτσι ο Κόρμπιν, που κάποιο διάστημα πριν ξεπρόβαλλε ως φαβορί για τις επόμενες εκλογές και μάλιστα ζητούσε επανειλημμένα πρόωρες εκλογές και την ανατροπή της κυβέρνησης Τζόνσον, κατάφερε να βρεθεί δεύτερος και καταϊδρωμένος. Κατά την τρέχουσα προεκλογική εκστρατεία ο Κόρμπιν προσπαθεί να αναβαθμίσει την ταξική ατζέντα (με κατηγορίες κατά του Τζόνσον ότι εκπροσωπεί τους πλούσιους, με υπόσχεση για αναβάθμιση των εργασιακών δικαιωμάτων, την αύξηση του κατώτατου ωρομισθίου, με υποσχέσεις ότι θα καταργήσει τις περικοπές που έκανε η Δεξιά κ.λπ.) αλλά πιθανότατα είναι αργά για να αντιστραφεί το κλίμα, ιδιαίτερα όταν το προηγούμενο διάστημα ο Κόρμπιν φαινόταν να

μπαίνει στο ίδιο πλαίσιο με τους συστημικούς εκπροσώπους απέναντι στον «υπερασπιστή της λαϊκής ετυμηγορίας του δημοψηφίσματος» Τζόνσον και εμφανίζονταν αρθρογράφοι σε συστημικά ΜΜΕ που δήλωναν προτίμηση στον Κόρμπιν παρά στον Τζόνσον, ενώ συνέχισε τους συμβιβασμούς με τη δεξιά πτέρυγα του κόμματος (που συνεχίζει να τον υπονομεύει) και σήμερα δείχνει ουσιαστικά να εντάσσεται στο στρατόπεδο του Bremaín, προωθώντας την ιδέα ενός νέου δημοψηφίσματος για να ανατραπεί η ετυμηγορία του προηγούμενου.

Αυτές είναι οι συνέπειες της εγκατάλειψης της ταξικής ατζέντας και της υποταγής στο κυρίαρχο αστικό δίλημμα Brexit/Bremaín.

Η «παγίδα» του Brexit και ο «τρίτος δρόμος»

Το θέμα Brexit εξέφρασε την κρίση στρατηγικής του βρετανικού κεφαλαίου και τις εναγώνιες απόπειρες διερεύνησης ενός δρόμου για την αντιστροφή της πορείας διαρκούς υποβάθμισής του. Η Αριστερά έπρεπε να μπει στη συζήτηση προτείνοντας τον τρίτο δρόμο μιας ταξικής και διεθνιστικής ατζέντας: **της αντίστασης των** «από κάτω» και της διεκδίκησης αυξήσεων στους μισθούς, τις συντάξεις και τις κοινωνικές παροχές, της διεκδίκησης βαριάς φορολογίας στο κεφάλαιο, των κρατικοποιήσεων τραπεζών και μεγάλων επιχειρήσεων, της διεκδίκησης μαζικών προσλήψεων κι απαγόρευσης των απολύσεων, **της αλληλεγγύης στοθues μετανάστες κ.λπ.** Η προσχώρηση στο μπλοκ του Brexit (στο όνομα ενός «φιλεργατικού Brexit» απέναντι στην Ε.Ε.) αντέστρεφε τους όρους που απαιτούνται για την ταξική ανατροπή κι έριχνε νερό στον μύλο του Τζόνσον («καλύτερα έξω και μόνοι μας-πρώτα οι Βρετανοί»), ενώ η προσχώρηση στο μπλοκ του Bremaín φαινόταν να υπερασπίζεται την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, καθώς το μπλοκ του Bremaín κυβερνούσε εντός ΕΕ επί δεκαετίες και μόνο φιλολαϊκό δεν ήταν.

Οι Εργατικοί του Κόρμπιν ως κόμμα είναι δεδομένο ότι δεν θα

μπορούσαν να μπουν με αυτόν τον τρόπο στη συζήτηση. Το πρόβλημα είναι ότι παρέσυραν σε λάθη και την επαναστατική Αριστερά της Βρετανίας (όπως το SWP ή την 4η Διεθνή), που υποστήριξαν το ρεύμα Κόρμπιν και σήμερα στηρίζουν την προεκλογική του καμπάνια, καλλιεργώντας την εκλογική ανάθεση και αυταπάτες για μια ενδεχόμενη κυβέρνηση των Εργατικών. Είναι βέβαιο ότι η λύση για την κρίση στην πολιτική σκηνή της Βρετανίας δεν είναι να φύγει ο Τζόνσον και να έρθει ο Κόρμπιν. Αλλά, πολύ περισσότερο, μια τέτοια τακτική δεν καταφέρνει να αναπτύξει ταξική συνείδηση στους εργαζόμενους και τους φτωχούς, ούτε να συνδεθεί ανεξάρτητα με τα πιο πρωτοπόρα στοιχεία τους, αλλά γίνεται ουρά των Εργατικών του Κόρμπιν, οι οποίοι βρίσκονται σε τροχιά ενσωμάτωσης. Αυτή η τροχιά ενσωμάτωσης είναι που δεν αφήνει τον κόσμο να εμπιστευτεί τον Κόρμπιν πλειοψηφικά και που επιτρέπει σε ακροδεξιά αποβράσματα να προβάλλουν σαν «λαϊκοί» ηγέτες για να εξαπολύσουν στη συνέχεια όλο τους το ταξικό μίσος απέναντι στην εργατιά και τη φτωχολογιά. Η Αριστερά είχε και έχει καθήκον να ενώσει τους εργάτ(ρι)ες κάτω από ένα πρόγραμμα που θα πρότασσε τις ανάγκες των απλών ανθρώπων, συσπειρώνοντας κόσμο τόσο του Brexit όσο και του Remain, την ώρα που το κεφάλαιο και τα δυο μεγάλα κόμματα τους διαιρούσαν.

Σε πρόσφατη συνέντευξή του ο σκηνοθέτης Κεν Λόουτς έλεγε ορθά για το Brexit: «Είναι μια υπόθεση που αφορά δύο παρατάξεις της Δεξιάς. Από τη μια πλευρά, ο επιχειρηματικός κόσμος, ο οποίος θέλει να παραμείνει στην Ευρώπη για να προστατεύσει τις αγορές του, από την άλλη, η ακροδεξιά, που πιστεύει ότι θα είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί ακόμη πιο εύκολα τους ανθρώπους με το να βρίσκεται εκτός της κοινής αγοράς». Συνέχιζε όμως εσφαλμένα: «Το Brexit δεν είναι απαραίτητο: το θέμα είναι η φτώχεια, ο πολλαπλασιασμός των άστεγων, το καταρρέον σύστημα υγείας, οι χαοτικές μαζικές μεταφορές, το άγχος στην εργασία. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε αυτά τα προβλήματα με το να είμαστε στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Είναι δεξιό λάθος να ισχυρίζεται κανείς ότι, ανεξαρτήτως ταξικών προϋποθέσεων, θα είναι καλύτερα για τον λαό της Βρετανίας αν ο καπιταλισμός της βγει εκτός ΕΕ. Σκληρό,

μαλακό ή καθόλου Brexit δεν μπορούν να δώσουν λύση προς όφελος των εργατ(ρι)ών στο κλείσιμο των εργοστασίων- η λύση είναι η κατάληψη, ο εργατικός έλεγχος και η εθνικοποίηση. Είναι όμως εξίσου δεξιό λάθος ότι μπορεί να υπάρξει ταξική ανατροπή χωρίς σύγκρουση με την ΕΕ και έξοδο, ή για να το πούμε διαφορετικά, ότι μπορεί να υπάρξει σοσιαλισμός εντός ΕΕ. Το «μέσα ή έξω» από μόνο του δεν επιδρά στους εσωτερικούς ταξικούς συσχετισμούς, δεν θα είναι καλύτερα ούτε εντός ούτε εκτός ΕΕ, αν δεν υπάρξουν μαζικοί νικηφόροι αγώνες του βρετανικού προλεταριάτου απέναντι στο κεφάλαιο – είτε του Brexit είτε του Bremain, ανοίγοντας τον δρόμο για παρόμοιους αγώνες και νίκες σε όλη την Ευρώπη.

Η προοπτική που πρέπει να μπαίνει δεν είναι μια «ανεξάρτητη Βρετανία», αλλά η σοσιαλιστική Βρετανία εντός των Ενωμένων Σοσιαλιστικών Πολιτειών της Ευρώπης. Για να τα καταφέρουν οι εργαζόμενοι στη Βρετανία, οφείλουν να έρθουν σε ρήξη με τη μερίδα του κεφαλαίου που τάσσεται υπέρ του Brexit (όπως και με αυτή του Bremain) αλλά χρειάζονται την αλληλεγγύη των εργατών της Ευρώπης. Και η Σοσιαλιστική Ευρώπη δεν έχει ως προϋπόθεση την ύπαρξη της ΕΕ αλλά την ανατροπή της.

Σημειώσεις-παραπομπές:

1.

<https://www.redtopia.gr/brexit-%ce%ba%ce%b1%ce%b9-%ce%b1%cf%81%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%b5%cf%81%ce%ac-%ce%bc%ce%b5-%cf%84%ce%bf%ce%bd-%cf%84%cf%81%ce%af%cf%84%ce%bf-%ce%b4%cf%81%cf%8c%ce%bc%ce%bf-%ce%bc%ce%b9/>

2.

<https://news.sky.com/story/general-election-conservative-lead-drops-two-points-to-11-poll-11855764>

3.

<https://www.protothema.gr/world/article/940483/brexit-etoimi-i-vretania-gia-to-brexmas/>

4.

<https://www.markpack.org.uk/155623/voting-intention-opinion-poll-scorecard/>.

5.

<https://www.capital.gr/diethni/3390587/bretania-oi-pithanes-ek-plixeis-tis-kalpis>

6. <https://time.com/5720600/boris-johnson-elections/>

7.

<https://www.bankwars.gr/symfonia-gia-to-brexite-anakoinosan-oi-vryxelles/>

8.

<https://socialistworker.co.uk/art/49180/Arrogant%2C+lying+and+weak%2C+Johnson+starts+campaign>

9.

<https://socialistworker.co.uk/art/49130/The+EU+is+a+bad+answer+to+a+racist%2C+neoliberal+Brexite+deal>

10.

<https://www.bloomberg.com/news/articles/2019-11-10/tories-say-labour-spending-plans-total-1-5-trillion-u-k-votes?srnd=brexit>

11.

<https://socialistworker.co.uk/art/49165/Boris+Johnson+gears+up+for+campaign+of+Brexite%2C+cuts+and+attacks>